

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Márkus Miksa*

Cím: *Horváth Gyula*

Forrás:

Világ

Bp.

1922. 11. 5.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Horváth Gyula

Idő

"1922"

Személy

Közp nyomt. XX. cs. 23. sz.

HORVÁTH GYULA

IRTA: MÁRKUS MIKSA

Eppen most 30 esztendeje annak, hogy egy délutánon Kálnoki Izor barátom, aki akkor a *Magyar Hírlap* segédszerkesztője volt, így szólt hozzám:

— Erigj be az öreghez, valamit akar mondani. Az „öreg” — Horváth Gyula volt, nevezetes hírnevű országgyűlési képviselő, a Háznak volt alelnöke, aki 1891-ben Szilágyi Dezsővel, Bartha Miklóssal, Szemere Attilával megalapította a *Magyar Hírlap*-ot s annak főszerkesztője lett. Újságírással eddig az időpontig nem foglalkozott, a technikáját sohasem is tanulta meg; ámde, hogy a lényegét, az újságírói becsületet, tisztességet és megbízhatóságot mennyire jól értette, azt kívánom itt, egész egyéniségének legigazabb jellemzésére, bemutatni.

Egy esztendeje voltam akkor újságíró s így nagy megtiszteltetésnek éreztem, hogy a főszerkesztő személyesen kíván velem beszélni. Mindenekelőtt cigarettával kínálta meg — százat is elszívott egy nap, de mindegyikből csak néhányat szippantott s azután eldobta. Fehér szőnyegként borították a szerkesztőségi szobája padlóját a gianaclesek.

— Kényes feladatot akarok magára bízni — mondá. — Olvassa el ezt a levelet.

Magam előtt látom a kis formátumú, fehér levélborítékot, az egyszerű levélpapírt, az egész levelet, amely azután oly sokáig foglalkoztatta a magyar közéletet.

A levelet a MÁV. bokszei állomásfőnöke írta, jelentvén, hogy oláhok merényletet akartak elkövetni Ferenc József vonata ellen, amikor a király az aradmegyei hadgyakorlatokra utazott. Kiszédték a sínek közül a csavarokat, hogy ezzel kisiklassák a vonatot. Szerencsére még idejében észrevették a dolgot, a pályát rendbehozták s megakadályozták a merényletet. Az állomásfőnök azzal végezte levelét, hogy csak egyet kér, azt tudniillik, hogy az ő nevét semmiestre se nevezzük meg, mert állását, kenye-

rét veszti, ha megtudják, hogy ő árulta el ezt a nagyon rejtgetett titkot.

Horváth Gyula tehát azzal bizott meg, utazzam Boksze, beszéljek a főnökkel s bizonyosodjam meg afelől, helytálló-e az értesítése.

Elutaztam Bokszege. Az állomásfőnök rögtön elismerte, hogy ő írta a levelet, tehát nincsen szó misztifikációról. Elmondotta szóval is a részleteket, sőt megmutatta az állomás hivatalos naplóját, amelybe részletesen volt bevezetve a hivatalosan megállapított tényállás.

Aradról tehát táviratot küldöttem a lapnak, megerősítvén az esetet s újabb részleteket is közölve. Másnap ugynevezett „nagy szenzációja” volt a *Magyar Hírlap*-nak. A bokszei merénylet... Horváth Gyula irt vezércikket az esetről, azután következett az én tudósításom, amely alá odairták a nevemet is. Nagy izgalom támadt e közlések nyomán s a vége az volt, hogy miután Horváth Gyula egyik cikkében azt írta, hogy nem az egyszerű román munkások a bűnösök, hanem az irredenta szellemi vezérei, néhány román principus sajtópert indított ellenünk.

Esküdtszék elé kerültünk. Zsitvay Leó elnökölt. Az eset nagyon egyszerű volt. Ha felmutatjuk a bokszei állomásfőnök levelét, ha én elmondom az esküdtek előtt, hogy ott jártam s az állomásfőnök megmutatta nekem a naplót — az esküdtek egyhangyan fölmentenek. Ellenben Horváth Gyula kijelentette, hogy ezt semmiestre sem hajlandó megtenni. Az újságírói becsület nem engedi meg, hogy kiszolgáltassuk ezt az ember, aki ezzel kenyerét veszti s aki kikötötte, hogy őt nem nevezzük meg. És ehhez az álláspontjához rendellenül hű maradt még akkor is, amikor a végtagyalódon a bokszei állomásfőnök nyugodtan kijelentette, hogy ő nem tud semmit az egész merényletről.

El is ítétek bennünket. Horváth Gyulát 3 hetű, engem 8 napi fogházra.

És most, ennek a zseniális és kedves, felejthetetlen embernek eredeti gondolkodását egy másik oldalról kell bemutatnom.

Néhány nappal az ítélet meghozatala után, bizalmas értesítést kaptam a miniszterelnökségről, hogy adjunk be kegyelmi kérvényt. Bánffy Dezső báró volt

a miniszterelnök, akivel Horváth Gyula nagy háború-ságban volt s a lapja kiméltelenül támadta. Ámde Bánffy és belügyminisztere, Hieronymi Károly nagyon jól tudták, hogy bennünket ártatlanul ítétek s keresték a módot a jóvátételre.

Beszélgetés közben azt mondtam Horváth Gyulának, hogy jó volna kegyelmi kérvényt beadni, különben baj lesz.

— Azt szeretném én látni, hogy Magyarországot Horváth Gyulát becsukhatják-e!

— Méltóságos uram — feleltem én —, ezt én nem tudom. Ellenben bizonyosan tudom, hogy engem becsukhatnak.

— Hát, kérem, tegyen ellene, amit tud. De én nem írok alá semmiféle kérvényt.

Nem is írta alá. Bevallom a bűnömet, én írtam alá az ő nevét is és elment a kérvény a királyhoz s rövid időn belül megkaptuk az értesítést, hogy ő fel-sége legfelsőbb kegyelemből elengedte büntetésünket. Sohse kérdezte meg Horváth Gyula, hogyan jutott ő ehhez a királyi kegyelemhez. Egyszerűen tudomásul vette és napirendre tért fölötte.

Későbbben, egy képviselőházi vita alkalmával, valaki — bizony már nem emlékezem a nevére — szóval tette Horváth Gyulával szemben azt a bokszei ügyet s valami állítólagos levélről beszélt, amely ez ügyben szerepelt. Ekkor Horváth Gyula három urnak (de nem a támadónak) megmutatta a levelet. Apponyi Albert gróf, Széll Kálmán és Horánszky Nándor néztek meg és olvasták el a bokszei állomásfőnök írását és igazolták a Horváth Gyula jóhiszeműségét.

Nagyon szerettük a mi elegáns és gavalléros fő-szerkesztőnket s nagyon elbusultunk, amikor gonosz betegség elszakította tőlünk és arról kellett értesülnünk, hogy szanatóriumban ápolják.

Egy délutánon, javában dolgoztunk a szerkesztőségben, amikor megszólt az asztalomra a telefon s amikor megkérdeztem, hogy ki beszél, a Horváth Gyula kissé rekedtes hangja szólt felém:

— Tessék intézkedni, hogy helyet tartsanak a vezércikkre, mert este...

S azzal vége. A mondat befejezetlen maradt. Észrevették, hogy a telefonhoz surrant. És harmadnapon újra megszólalt az a telefon és jelentette Horváth Gyula meghalt.